

Sangsvane (*Cygnus cygnus*) Svaner, gæs og ænder (*Anatidae*)

Kendetegn

Sangsvane har en længde på 145-160 cm og et vingefang på 220-240 cm. Hannen vejer 11-12 kg og hunnen 8-9 kg. Svanens næb er gult og sort, hvor næbbets gule områder går ned forbi næseboret og fylder mindst halvdelen af næbbet. Halsen holdes mere lige i modsæt modsætning til knopsvanens S-form. Når sangsvanen ligger på vandet flugter halen mere med vandfladen end hos knopsvane, hvor halen stritter mere opad. Sangsvanens kald er højt og melodisk trompeterende. Det skyldes, at fuglens luftrør har en speciel forlængelse, der ligger i en dyb hulning i brystbenets kam og som gør svanens stemme smuk og klangfuld.

Forveksling

Sangsvanen kan forveksles med især pibesvane og muligvis også med knopsvane på afstand, hvor nøglekaraktererne ikke ses.

I forhold til pibesvane har denne mindre sort på næbbet som ikke går ned over næseboret. Pibesvane er desuden noget mindre.

Sangsvane (INN)

Sangsvane (Biopix)

Føde og levevis

Sangsvanen er planteæder og spiser både vand- og landplanter. I yngleperioden er arten stærkt afhængig af dyndpadderokker. De grønne vintermarker i Danmark er blevet vigtige fourageringsområder for sangsvanerne de seneste år.

Sangsvanen yngler i skovmoser og lavvandede søer i et stort nordligt område fra Island, Norge, Sverige, Finland og i et bredt bælte gennem Rusland og Sibirien til Stillehavskysten. Sangsvanen har ekspanderet sydpå til Skåne og har også ynglet i det østlige Tyskland. I Danmark har et enkelt ynglepar forsøgt sig i Nordjylland de seneste par år. I 2007 blev der registreret tre ynglepar herhjemme, to par i Vesthimmerland i mindre moser og et par i Bølling Sø ved Silkeborg. Et af parrene fra Himmerland fik otte unger. I 90-erne var der en sangsvanen, som opholdt sig hele sommeren i og omkring Blegsø i Hanstholm Vildtreservat.

I yngleområdet danner sangsvanerne par ca. 2 år gamle, men yngler normalt første gang i en alder af 4 år. I Skandinavien bygges reden normalt på småøer i søer, sjældnere i sivskovene. Kuldet består af 4-7 æg, som udruges af hunnen på ca. 35 dage. Ungerne er flyvefærdige i en alder af ca. tre måneder, men holder sammen med forældrene til hen på foråret

Danmark er sammen med Tyskland det vigtigste overvintringsområde for arten i Europa. Desuden overvintrer sangsvanen i stort tal i Storbritannien og Irland, men den iagttages i de fleste europæiske lande om vinteren bortset fra Spanien, Portugal og Italien. Herhjemme optræder der flest sangsvaner i milde vintre, mens de trækker videre sydpå i hårde vintre. De fleste sangsvaner ses i det nordlige Jylland og på Sydsjælland og Lolland-Falster.

Svanen er totalfredet siden 1931.

Nationalpark Thy

I Nationalpark Thy er sangsvanen vinterhalvårets fugl. Den ankommer til Thy i oktober og drager nordpå igen marts-april. De første par måneder søger de føde i søer og lavvandede fjordområder og vige, hvor de æder vandplanter. Derefter søger de hovedparten af deres føde på land, hvor de fouragerer på landbrugsafgrøder uden for nationalparkens grænser.

Det er et krav til overvintringsstedet, at overnatningspladserne, det vil sige søerne og fjordene, er uforstyrrede.

Det er en uforglemmelig oplevelse at høre sangsvanens syngende, næsten melankolske sang stille aftener eller nætter. Selv på meget stor afstand - fra overnatningspladserne på de store søer - kan man høre svanernes sang en stille vinternat.

Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Her er der stor sandsynlighed for at opleve sangsvaner i vinterhalvåret:

Fugletårnet ved Nors Sø. P-plads ved badepladsen i Nebel. (GPS 57.032169, 8.590636)

Udsigtsplatformen ved Vandet Sø. P-plads ved Årbjerg. (GPS 57.027401, 8.554117)

Svaneholmhus, Agger Tange. P-plads ved Svaneholmhus. (GPS 56.703270, 8.245944)

Sangsvanen og mennesket

Svanen, og her skelnes der ikke mellem de tre arter i Danmark, har på mange områder betydet meget for mennesket gennem tiderne.

Den indgår i mange stednavne f.eks. Svaneholmhus og Svankær, vejrværsler, jagt, sagn, eventyr – tænk bare på H.C. Andersens "Den grimme Ælling", folkeviser, ordsprog og talemåder, prosa, poesi, malerkunst og på frimærker.

Dansk frimærke med fem flyvende nordiske svaner udgivet på Nordens Dag den 30. oktober 1956

Svensk visekunst.

1 Jeg drømte om atten svaner i nat,
og såmænd også lidt om dig,
og du bad mig om atten kys i min drøm,
og jeg gad ikke sige nej.
Min ven, lad mig vide, om du kunne lide,
hvis jeg bare var vågnet, da jeg drømte,
du kom, så du intet fik bedt mig om.

2 Jeg så dig skam fra mit vindu' i går,
men du så ikke mig, min ven.
Jo, du kom her forbi mit vindu' i går,
men forsvandt så, gud ved hvorhen.
Min ven, lad mig vide, om du kunne lide,
hvis jeg havde slå't vinduet op en-to-tre,
og du så, der var en at se.

3 Min drøm nu i dag, den regner det i,
og jeg gi'r dig min paraply.
Under den er du tryk, i læ og ly
for hver eneste utæt sky.
Min ven, lad mig vide, om du kunne lide,
hvis jeg blot lod det regne, så du stod der konfus
li'så våd som en druknet mus.

4 Jeg drømte om atten svaner i nat,
og såmænd også lidt om dig,
og du bad mig om atten kys i min drøm,
og jeg gad ikke sige nej.
Min ven, lad mig vide, om du kunne lide,
hvis jeg bare var vågnet, da jeg drømte,
du kom, så du intet fik bedt mig om.

Benny Andersson Bjørn Ulvæus 1972 - Cornelis Vreeswijk 1972 Poul Sørensen

Johannes Larsen: Svanerne letter, Fiil Sø.